

V Bruseli 20. 5. 2020
COM(2020) 543 final

SPRÁVA KOMISIE

Česko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

SPRÁVA KOMISIE

Česko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

1. Úvod

Komisia 20. marca 2020 prijala oznámenie o aktivácii všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu. Doložka v zmysle článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 3, článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97, ako aj článku 3 ods. 5 a článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1467/97 uľahčuje koordináciu rozpočtových politík v časoch prudkého hospodárskeho poklesu. Komisia vo svojom oznámení adresovanom Rade vyjadrila názor, že vzhľadom na očakávaný prudký hospodársky pokles v dôsledku pandémie COVID-19 súčasnú podmienku umožňujú aktiváciu doložky. Ministri financií členských štátov 23. marca 2020 vyjadrili súhlas s názorom Komisie. Aktivácia všeobecnej únikovej doložky umožňuje dočasný odklon od postupu úprav smerom k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa za predpokladu, že to neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Pokiaľ ide o nápravnú časť paktu, Rada môže na základe odporúčania Komisie takisto rozhodnúť, že prijme revidovanú fiškálnu trajektóriu. Všeobecnou únikovou doložkou sa nepozastavujú postupy Paktu stability a rastu. Členským štátom to umožňuje odchyliť sa od rozpočtových požiadaviek, ktoré by sa za bežných okolností uplatňovali, zatiaľ čo Komisii a Rade to umožňuje uskutočniť potrebné opatrenia koordinácie politík v rámci paktu.

Z údajov, ktoré české orgány oznámili 31. marca 2020 a ktoré následne overil Eurostat¹, vyplýva, že prebytok verejných financií v Česku dosiahol v roku 2019 výšku 0,3 % HDP, zatiaľ čo hrubý dlh verejných financií sa nachádzal na úrovni 30,8 % HDP. Podľa konvergenčného programu na rok 2020 plánuje Česko v roku 2020 deficit vo výške 5,1 % HDP, zatiaľ čo dlh sa plánuje na úrovni 37 % HDP.

Plánovaný deficit na rok 2020 predstavuje dôkaz *prima facie* o existencii nadmerného deficitu podľa vymedzenia v Pakte stability a rastu.

Na základe uvedených skutočností preto Komisia vypracovala túto správu, v ktorej analyzuje, či Česko dodržiava kritérium deficitu uvedené v zmluve. Dlhové kritérium možno považovať za splnené, keďže miera zadlženosti v roku 2019 je pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve. V správe sa zohľadňujú všetky závažné faktory a náležite sa prihliada na zásadný hospodársky otras, ktorý súvisí s pandemiou COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>.

Tabuľka 1. Deficit a dlh verejných financií (% HDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Kritérium deficitu	Saldo verejných financií	+0,7	+1,5	+0,9	+0,3	-6,7	-4,0
Dlhové kritérium	Hrubý dlh verejných financií	36,8	34,7	32,6	30,8	38,7	39,9

Zdroj: Eurostat, prognóza Komisie z jari 2020

2. KRITÉRIUM DEFICITU

Na základe konvergenčného programu na rok 2020 sa počíta s tým, že deficit verejných financií v Česku dosiahne v roku 2020 úroveň 5,1 % HDP, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve.

Plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve je v roku 2020 výnimočné, keďže je dôsledkom prudkého hospodárskeho poklesu. Vzhľadom na vplyv pandémie COVID-19 sa v prognóze Komisie z jari 2020 predpokladá, že v roku 2020 dôjde k poklesu reálneho HDP o 6,2 %.

Na základe prognózy Komisie z jari 2020, v ktorej sa predpokladá, že deficit verejných financií zostane v roku 2021 nad úrovňou 3 % HDP, nie je plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve dočasné.

Stručne povedané, plánovaný deficit je v roku 2020 výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP, ktorá je stanovená v zmluve. Podľa vymedzenia v zmluve a v Pakte stability a rastu sa plánované prekročenie považuje za výnimočné, no nie dočasné. Z analýzy teda vyplýva, že kritérium deficitu na účely zmluvy a nariadenia (ES) č. 1467/97 *prima facie* nie je splnené.

3. ZÁVAŽNÉ FAKTORY

V článku 126 ods. 3 zmluvy sa stanovuje, že ak členský štát nesplní požiadavky vyplývajúce z jedného alebo z oboch uvedených kritérií, Komisia pripraví správu. Uvedená správa „prihliadne tiež na to, či štátny deficit prekračuje štátne výdavky na investície a zohľadní všetky ostatné závažné faktory vrátane stavu hospodárskeho a rozpočtového výhľadu členského štátu na stredne dlhé obdobie“.

Uvedené faktory sú ďalej objasnené v článku 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97, v ktorom sa takisto stanovuje, že treba náležite zohľadniť „všetky ostatné faktory, ktoré sú podľa názoru dotknutého členského štátu závažné z hľadiska komplexného posúdenia súladu s kritériami deficitu a dlhu, a ktoré členský štát predložil Rade a Komisii“.

V súčasnej situácii je kľúčovým ďalším faktorom, ktorý treba zohľadniť v súvislosti s rokom 2020, hospodársky dosah pandémie COVID-19, ktorá má veľmi významný vplyv na rozpočtovú situáciu a do veľkej miery zneisťuje výhľad. Pandémia zároveň viedla k aktivácii všeobecnej únikovej doložky.

3.1. Pandémia COVID-19

Pandémia COVID-19 spôsobila zásadný hospodársky otras, ktorý má výrazný negatívny dosah na celú Európsku úniu. Dôsledky pre rast HDP budú závisieť od trvania pandémie, ako aj od trvania opatrení prijatých vnútroštátnymi orgánmi a na európskej a celosvetovej úrovni s cieľom spomaliť jej šírenie, chrániť výrobné kapacity a podporiť celkový dopyt. Členské štáty už prijali alebo prijímajú rozpočtové opatrenia s cieľom zvýšiť kapacitu svojich systémov zdravotnej starostlivosti a poskytnúť pomoc tým osobám a odvetviám, ktoré sú obzvlášť ťažko zasiahnuté. Prijali sa aj významné opatrenia na podporu likvidity a iné záruky. Po získaní podrobnejších informácií príslušné štatistické orgány preskúmajú, či uvedené opatrenia majú bezprostredný vplyv na saldo verejných financií. Uvedené opatrenia spolu s poklesom hospodárskej činnosti prispievajú k podstatnému zvýšeniu deficitu verejných financií a dlhových pozícií.

3.2. Strednodobá hospodárska pozícia

České hospodárstvo bude v roku 2020 ťažko zasiahnuté pandemiou COVID-19. Keďže zahraničný dopyt klesá a opatrenia na obmedzenie pohybu narúšajú hospodársku činnosť, podľa prognózy Komisie z jari 2020 sa očakáva, že HDP sa v roku 2020 zníži o 6,2 %. Očakáva sa, že investície sa prudko znížia v dôsledku narušenia hodnotového reťazca, rastúcej neistoty a nedostatku pracovnej sily počas platnosti opatrení na obmedzenie pohybu. Ťažko zasiahnutý bude vzhľadom na štruktúru vývozu Česka aj obchod. Ide o zmiernujúci faktor pri hodnotení dodržiavania kritéria deficitu zo strany Česka v roku 2020. Očakáva sa, že hospodárstvo sa bude v roku 2021 postupne zotavovať, pričom narastie o 5 %, ale zostane pod úrovňou z roku 2019. Predpokladá sa, že motorom oživenia bude najmä zvýšenie súkromnej spotreby a investícií. Zasiiahnutá bude podľa očakávaní aj nezamestnanosť, ktorá dosiahne v roku 2020 približne 5 %, ale jej nárast by mali zmierniť vládne opatrenia, prehriatie trhu práce pred vypuknutím krízy a nízky podiel pracovníkov s dočasnými zmluvami. Krátkodobý makroekonomický výhľad sa aj napriek tomu vyznačuje veľkou mierou neistoty.

3.3. Strednodobá rozpočtová pozícia

Na základe výsledných údajov a prognózy Komisie z jari 2020 Česko v roku 2019 dodržalo svoj strednodobý rozpočtový cieľ.

Po vypuknutí pandémie sa štátny rozpočet na rok 2020 musel zrevidovať, pričom deficit sa upravil na 5,5 % HDP. V konvergenčnom programe na rok 2020 sa uvádzajú informácie o významných opatreniach na zamedzenie šírenia pandémie a podporu hospodárstva. Podľa českých orgánov predstavovala celková suma priamej fiškálnej podpory poskytnutej hospodárstvu do 22. apríla 2020 približne 4 % HDP, z čoho 2,2 % HDP tvorili výdavky. Tieto opatrenia doplnia predtým odsúhlasené zvýšenie miezd vo verejnom sektore, dôchodkov a iných sociálnych dávok. Rokovalo sa aj o niektorých nových opatreniach, ktoré by mohli mať na štátny rozpočet ďalší vplyv. Celkovo sa podľa programu očakáva v roku 2020 deficit na úrovni 5,1 % HDP.

V roku 2021 sa podľa konvergenčného programu očakáva zníženie deficitu na 4,1 % HDP. Oživenie v oblasti daňových príjmov má byť podľa očakávaní skromné, zatiaľ čo bežné výdavky majú aj naďalej rásť. Parlament nedávno bez predchádzajúcej konzultácie s českou rozpočtovou radou urýchlil legislatívnu zmenu zákona o fiškálnej zodpovednosti, aby tak vytvoril priestor pre opatrenia potrebné na zotavenie sa z pandémie COVID-19. Konkrétne sa touto zmenou zvýšil maximálny štrukturálny deficit na rok 2021 z 1 % na 4 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého cieľa, ktorým je štrukturálny deficit na úrovni 0,75 %, a povolila sa postupná úprava v rokoch 2022 až 2027 s ročnou konsolidáciou aspoň na úrovni 0,5 percentuálneho bodu HDP.

3.4. Iné faktory, na ktoré upozornil členský štát

České orgány zaslali 11. mája 2020 list, v ktorom v súlade s článkom 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97 uviedli závažné faktory. V analýze uvedenej v predchádzajúcich oddieloch sa už zoširoka rozobrali kľúčové faktory, na ktoré orgány upozornili.

4. ZÁVERY

Na základe konvergenčného programu sa počíta s tým, že deficit verejných financií v Česku dosiahne v roku 2020 úroveň 5,1 % HDP, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP, ktorá je stanovená v zmluve. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa považuje za výnimočné, ale nie dočasné.

V súlade so zmluvou a s Paktom stability a rastu sa v tejto správe skúmajú aj závažné faktory.

Keďže plánovaný deficit je výrazne nad úrovňou 3 % HDP a prekročenie referenčnej hodnoty nie je dočasné, ako aj s prihliadnutím na všetky závažné faktory z analýzy celkovo vyplýva, že kritérium deficitu vymedzené v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/1997 nie je splnené.